

Nieuwe lichte zzp'ers in de zorg roept irritatie op

Snel geld verdienen, maar liever geen billen wassen

De zorg is traditioneel vooral het domein van toegewijde vrouwen. Maar er rukt een nieuw type op: de jonge zzp'er, met een dure auto, trendy merkkleding en vooral aandacht voor zijn nieuwe smartphone. „Ze zijn respectloos naar de mensen.”

ANGELIQUE KUNST

Het is een hartverscheurend en angstaanjagend verhaal. In 2022 werd een groep verstandelijk gehandicapte bewoners van een instelling op de Veluwe geterroriseerd door het zorgpersoneel. Wat zich daar had afgespeeld, bleek tijdens een rechtszaak over het ontslag van een medewerker. Het vonnis meldt: „In de loop van 2022 werd duidelijk dat binnen deze locatie sprake was een hechte club medewerkers en zzp'ers die hun eigen koninkrijkje hadden en daarin handelden op een manier die voor cliënten onveilige situaties opleverden. De zorg was niet op orde. Er was sprake van een schrikbewind, cliënten werden opgesloten, er werden telefoons afgepakt en er waren veel calamiteiten. Dat leidde tot klachten van de cliënten over de bejegening. (...) De situatie is eind augustus

2022 zo uit de hand gelopen dat een tijdelijke overplaatsing van het team van de locatie nodig was.”

Of zulke extreme situaties vaker voorkomen is niet bekend – zorgorganisaties hangen zulke uitwassen nou eenmaal liever niet aan de grote klok. Maar dit incident past wel in een trend. Zorgmedewerkers beklagen zich in toenemende mate over een nieuw soort collega: de op geldbeluste zzp'er, die er niet voor terugschrikt om drie diensten achter elkaar te draaien en niet bepaald uitblinkt in toewijding.

Dat werd wel duidelijk toen dagblad *De Gelderlander* onlangs een artikel publiceerde met als kop 'Ik hoef niet rijk te worden maar wil geen geldzorgen'. Daarin vertellen twee jongemannen over hun keuze voor een zorgopleiding aan het ROC Rijn IJssel in Arnhem. In het artikel zei hun economedocent Bilal Kaya: „Ze horen van hun tantes, broers en zussen dat er veel werk is in de zorg en dat je als zelfstandige 40 of 45 euro per uur kunt verdienen. Ze melden zich massaal aan en beginnen al in hun eerste jaar als zzp'er.”

Respectloze houding

De vele tientallen reacties op sociale media op het artikel waren niet positief. Ze waren niet persoonlijk gericht op de twee jongemannen uit het interview, maar gaven wel aan hoe er over deze

nieuwe lichte collega's wordt gedacht. Zoals deze: „Ik werk in de zorg en heb al wat enge types voorbij zien komen van een uitzendbureau dat ik voor geen meter vertrouwde bij kwetsbare mensen. Raar gedrag, respectloze houding naar de mensen.” En: „Binnen de verstandelijk gehandicaptenzorg waar ik heb gewerkt zijn ze zeer onverschillig. Zitten voor 90 procent op hun telefoon

'Ik werk in de zorg en heb wat enge types voorbij zien komen'

terwijl cliënten aandacht willen.” Een derde: „Ik zag die zzp'ers een keer *Mocro Maffia* kijken met de cliënten. Mooie serie hoor, maar is dat nou handig met ex-verslaafden die bezig zijn om hun leven weer op te bouwen?”

Uit deze reacties, plus interviews die deze krant had met medewerkers van verschillende zorgorganisaties, doemt steeds hetzelfde beeld op. Dat van een jonge man (en een enkele vrouw), opgegroeid in een achterstandswijk, die op het werk komt in een dikke Mercedes of een Tesla. Hij

LEES VERDER OP PAGINA 12

'Ze bleken elkaar allemaal te kennen. Het werd echt een kliek

VERVOLG VAN PAGINA 11

kleedt zich graag in dure vrijetijdskleding, zijn iPhone en iWatch zijn van het nieuwste model. Hij is niet onvriendelijk, maar is nauwelijks geïnteresseerd in het wel en wee van de kwetsbare mensen die aan zijn zorgen zijn toevertrouwd.

Hard werken doet hij wel. Veel te hard zelfs: hij draait rustig drie diensten achter elkaar, een paar keer per week, om op die manier vele duizenden euro's per maand binnen te harken. Maar wie zo lang doorwerkt kan onmogelijk fit en scherp blijven om optimale zorg te verlenen.

De populariteit van de zorgopleiding speelt niet alleen in Arnhem: in heel Nederland zien de ROC's een duidelijke toename van deze groep in de zorgopleidin-

'Vraag ze niet om iemand te wassen. Ze kiezen liever voor de schone baantjes'

gen. Volgens de MBO-Raad werd de opleiding maatschappelijke zorg in 2019 door 1931 mannen gevolgd, vorig jaar door 2452, een stijging van bijna 27 procent.

Ook docent Marten Havenaar van ROC Mondriaan in Den Haag ziet het gebeuren: „Studenten kozen regelmatig voor ict omdat ze dachten daarmee snel geld te kunnen verdienen, dat verschuift nu steeds meer richting de zorg. Als ik vraag wat ze daar gaan doen, dan geven veel studenten aan dat ze zzp'er willen worden. Maar de meesten hebben geen goed beeld wat het werk inhoudt. Social work is werken met kwetsbare doelgroepen. Maar veel studenten kiezen vooral voor het geld. Ik vind dat een kwalijke ontwikkeling.”

Havenaar geeft de studenten daar niet de schuld van: „We hebben in dit land een cultuur geschapen van flexibele schillen in organisaties, alles moet *mean* en *lean*. Dus ja, er is inderdaad veel werk voor zzp'ers en dat betaalt heel goed. En veel studenten worden vanuit huis gestimuleerd om vooral een beroep te kiezen waar ze goed geld mee kunnen verdienen. Want die ouders willen dat hun kinderen het beter krijgen dan zichzelf. Dat snap ik dan ook wel weer.”

Want de zorg is vanwege oplopende personeelstekorten tegenwoordig inderdaad een lucratieve sector voor zzp'ers. En waar vaste medewerkers een maximale werktijd hebben, mogen de flexwerkers rustig drie diensten achter elkaar draaien. Op die manier kunnen ze wel 1500 tot 2000 euro in een week verdienen. Dat is bruto, maar de meeste van deze jonge zzp'ers be-

kommeren zich nauwelijks om zaken als een pensioenvoorziening of een arbeidsongeschiktheidsverzekering, waardoor ze netto veel overhouden.

De toestroom van jonge mannen is op zich een positieve ontwikkeling. Het zorgt voor de diversiteit in de branche. Of zoals zorgmedewerkster in vaste dienst Irma* omschrijft: „Onze cliënten zijn jonge mensen met een licht verstandelijke beperking. Daar hebben die jongens wel aansluiting bij, ze kunnen gamen, kennen de nieuwste films, dat heeft raakvlakken met de interesses van onze doelgroep en dat juich ik toe. Ik heb ook het idee dat ze dat echt wel leuk vinden om te doen.”

Maar wat volgens haar bij de nieuwe instroom vaak ontbreekt, is een echt 'zorghart'. „Vraag ze niet om iemand te wassen of incontinentiemateriaal te verwisselen. Ze kiezen liever voor de 'schone' baantjes, zoals de begeleiding. Dat is ook hard werken hoor, er zitten echt wel pittige klantjes bij waar je je goed in moet verdiepen. Maar zij komen binnen, lopen hier een paar uurtjes rond en gaan weer weg. Van regelingen zoals het schrijven van zorgplannen en rapportages hebben ze geen notie, en dat is wel de helft van ons pakket.”

Egbert*, die bij een grote zorginstelling werkt: „Er heerst bij die jongens een straatcultuur, ze zijn dol op hiphop, trainingspakken, gangsterrap. En de hele dag chillen op de bank met een telefoon in je hand, is dat het voorbeeld dat je onze cliënten wilt geven?”

Esther* ziet hetzelfde: „Ik werkte met cliënten met onbegrepen gedrag, die hebben intensieve begeleiding nodig. Dan zie je dat zo'n flexjongen wel met een cliënt gaat wandelen, maar intussen voortdurend op zijn telefoon loopt te kijken. Volgens mij kiezen ze die groep cliënten ook heel bewust uit, want mijn cliënten klagen niet gauw. En als ze klagen, wordt dat vaak niet serieus genomen, want ja, het zijn mensen die moeilijk communiceren.”

Macht

Wat zowel Esther als Egbert zorgen baart: ze zien dat dit type zzp'ers in sommige groepen de macht naar zich toetrekt. Esther: „In het begin waren het er maar een paar, maar de organisatie nam steeds meer zzp'ers aan. En die bleken elkaar ook allemaal te kennen; het werd echt een kliek die de dienst ging uitmaken in de groep.” Egbert: „Die jongens hebben onderling appgroepen waarin ze melden of er diensten vrij zijn. Zo sluisen ze elkaar binnen en creëren hun eigen koninkrijkje.”

Dat dit beeld klopt, blijkt uit het eerder genoemde vonnis van de kantonrechter in Utrecht, uit augustus 2022. Dat het geen incident was, bleek toen de inspectie voor

'Er heerst een straatcultuur, ze zijn dol op hiphop, trainingspakken en gangsterrap'

de gezondheidszorg ruim een jaar later op bezoek ging bij een andere locatie van dezelfde zorgaanbieder. De inspecteurs constateerden: „De ervaringen met vooral de tijdelijke krachten zijn veelal niet positief en meerdere gesprekspartners zien door het gebrek aan deskundigheid bij deze zorgverleners risico's voor de kwaliteit en veiligheid van de zorg.”

„Zo'n rapport wil ik dus nooit meer zien”, verzucht interim-directeur Bert Ferwerda. Want het vonnis en het inspectieverslag gaan over zijn organisatie Zideris. Een instelling waar verspreid over het land ruim zeshonderd verstandelijk gehandicapten zorg krijgen, van ruim zevenhonderd medewerkers.

Ferwerda zit er nog niet lang; hij

werd in september interim-directeur. En hij is vastbesloten om niet weg te gaan voor hij de boel op de rit heeft, want Zideris kampte de afgelopen jaren met veel verloop onder directeurs, managers, gedragswetenschappers en uiteindelijk ook het vaste zorgpersoneel. De organisatie was daardoor te afhankelijk van zzp'ers en dat had ongewenste gevolgen.

Ferwerda: „Ik wil dat meteen nuanceren. We hebben veel goede zzp'ers, en ook goede zzp'ers met een andere culturele achtergrond die een heel waardevolle bijdrage leveren. Je kunt niet iedereen over één kam scheren. Maar we hebben hier wel gezien dat de goeden onder de slechten lijden.”